

Skammerens datter

Formål

- Forstå og benytte litterære begreber, som:
 - Tid (fortalt og fortællende tid, tidslinje...)
 - Miljø
 - Personkarakteristik
 - Genre
 - Synsvinkel
 - Fortæller
 - Motiv
 - Tema
 - Perspektivering
- Ovenstående begreber skal være indlært i en sådan grad, at eleverne selv kan benytte dem i kommende tekstanalyser
- Forstå og anvende følgende læseforståelsesstrategier og litteraturpædagogiske arbejdsformer:
 - **Før læsning**
 - Gæt handling ud fra titel
 - Ord kort til kommende kapitel
 - Viden om genren (de 3 genretyper, fantasemer, det magiske objekt)
 - **Under læsning**
 - Stikord,
 - Skyg en person
 - Finde genretræk
 - Finde sanseudtryk
 - Lave spændingskurve og tidslinje
 - Benytte dobbeltnotat
 - Føre kort
 - Tilføje oplysninger til persongalleri
 - **Efter læsning**
 - resumé og referat
 - meddigtning
 - 5 spørgsmål
 - Find et vigtigt sted
 - Besvare spørgsmål
 - Omskriv til anden genre (biodigt, brev, dagbog, læserbrev)
 - Synsvinkelskift (samt gøre barn til voksen og voksen til barn)
 - Bøje ordklasser
 - Øve tegnsætning
- Kunne gengive genretræk for fantastiske fortællinger
- Få en fælles læseoplevelse

Opstart

Hver elev skal have en mappe og linjeret papir til en logbog. I mappen skal kopier af kort over Dunark by og borgen også sættes ind. Derudover skal eleverne have 8 hvide ark hver til persongalleri. Forrest i mappen sættes kendetegn for genren og oplysninger om logbogsskrivning. Altså:

- Genrekendetegn
- Logbogsoplysninger
- Linjeret papir til logbogen
- Kortudsnit over by og borg
- Persongalleri

Indledningsvis gennemgås planen for logbogsskrivning, herunder også brug af persongalleri. Herefter gennemgås genretrækkene sammen. Kapitel 1 læses højt for klassen, således at alle kommer godt i gang.

Oversigt over læsning

<i>dato</i>	<i>kapitler</i>	<i>Svære ord</i>
Torsdag uge 43	Have læst kap. 2 og 3 (13)	Tinkrømmer, håndkærre, karavanevagt, tællelys (laves af fedt), valle (restprodukt i mælk og ost), emalje (glasmateriale), Lærlingetid, etiket, etui, bryggers,
Mandag uge 44	Have læst kap. 4 – 7 (24)	Flodslette, hvælving, silhuet, på fersk gerning, rimfrost, visseligt, effen og ueffen (lige og ulige, men også anvendelig eller ikke anvendelig), ugerning, skumring, grisk, tonløst (uden betoning),
Torsdag uge 44	Have læst kap. 8 og 9 (19)	Daggert, forsoningsgave, affærdigende, arsenal, grimasse, horeunge, blæsebølge,
Mandag uge 45	Have læst kap. 10 – 13 (37)	Tilsodet, alkove (niche i en væg, hvor en seng står), kyse, tiden er knap, fuger, på ret køl, artsfælle, alkymist (datidens kemiker, guldmager), ædelmetaller (kviksølv, kobber, sølv, platin og guld – findes i naturen), medgift, vægter (passer lys, vagt, holder styr på tiden), slagbænk, stimulerende, murhage (en krog i væggen), marskland, hovmester (overtjener),
Torsdag uge 45	Have læst kap. 14 (18)	Hvast, stavrede, anseelse og stand, bødker (laver tønder og fade – træsmed), spån, cider,
Mandag uge 46	Have læst kap. 15 og 16 (28)	Klangløs, brynjer, brokade (mønstrede vævede stoffer),
Torsdag uge 46	Have læst kapitel 17 og 18 (22)	Skørter, aflukke, skottede, kagleri, kvie, skidtvigtig,
Mandag uge 47	Have læst resten (35)	Spærene, ilde hørt, hoben, skafottet (scene hvor man foretog henrettelser), tæret,

SKAMMERENS DATTER

af Lene Kaaberbøl

Kapitel 1

Før læsning

1. hurtigskrivning 5 minutter: Bogen hedder skammerens datter. Hvad tror du den handler om?

Under læsning

2. find genrekendetegn, fantasemer m.m., skriv med sideangivelse i logbogen, når du støder på dem.

Efter læsning

3. Lav en beskrivelse af Birkene (side 10-11)
4. Lav et resumé af det, der sker nede ved Møllen.
5. S. 17 får Dina en ting af sin mor, hvad er det?
Og hvad er det et symbol på?

Hvad mener moren, når hun siger:

"Det er en gave ... Og det er også magt. Man må ikke misbruge den?"
(side 19)

Hvad mener moren, når hun siger:

"Barn... det er svært, og det er så tidligt, du er vågnet. Jeg kunne ønske for dig, det var sket lidt senere. Men der er brug for vores gave, og derfor kan jeg ikke være rigtig ked af, at du har den." (side 20 – 21)

6. Hvad ved du om Dina indtil nu?
Skriv alt op bagest logbogen, i persongalleriet: Væremåde, udseende, familieforhold mv.

SKAMMERENS DATTER

af Lene Kaaberbøl

Kapitel 2 og 3

Før læsning

1. Ordkendskab: Tinkræmmer, håndkærre, karavanevagt, tællelys, valle, emalje, lærlingetid, etiket, etui, bryggers,

Under læsning

2. skriv stikord, således at du bagefter kan lave en tidslinje. Hvor lang tid strækker handlingen sig over?
3. Vær opmærksom på, hvor det vigtigste sted i teksten er – efter din mening, og skriv det ned i logbogen

Efter læsning

4. Tilføj Dinas mor - Melussina Tonerre i persongalleriet.
5. Beskriv hvordan Bæst opfører sig. Hvorfor tror du den opfører sig sådan?
6. Tilføj også Drakan i persongalleriet. Lav en grundig beskrivelse af ham. Skriv alt det ned du får at vide om ham. Se fx. s. 32 og 33.
7. Find eksempler i teksten der fortæller os, at det er noget vigtigt moren skal.
8. Hvorfor tager moren ikke Dina med?
9. Hvorfor tager Dina med Drakan uden at bekymre sig om, at det er en fremmed?
10. lav en tidslinje med spændingskurve over kapitel 2 og 3

SKAMMERENS DATTER

af Lene Kaaberbøl

Kapitel 4, 5, 6 og 7

Før læsning

1. Ordkendskab: Flodslette, hvælving, silhuet, på fersk gerning, rimfrost, visseligt, effen og ueffen, ugerning, skumring, grisk, tonløst,

Under læsning

2. Hvornår tror du, at historien foregår? Hvad i teksten viser dig det? Find disse steder.
3. Skriv i dit persongalleri hvad du mere får at vide om Dina og Drakan i disse kapitler.

Efter læsning

4. Se på kortet over Dunark-borgen i din mappe. Markér de steder Dina kommer. Skriv "1" – feks. med rødt der hvor Dina kommer ind i borgen. Skriv "2" der hvor hun dernæst kommer hen , så "3" osv. Dette arbejde fortsætter du med resten af bogen.
5. Tegn og beskriv den første drage Dina ser – se s. 39
6. Hvorfor er Skammeren blevet hentet til Dunark?
7. Hvorfor har Drakan hentet Dina?
8. Hvordan beskriver Drakan Nicodemus?
- og hvordan beskriver Skammeren ham?
9. omskriv s. 49-50 sådan, at handlingen ses fra Drakans synsvinkel, og med Drakan som jeg-fortæller.

SKAMMERENS DATTER

af Lene Kaaberbøl

Kapitel 8 - 9

Før læsning

1. Ordkendskab: Daggert, forsoningsgave, affærdigende, arsenal, grimasse, horeunge, blæsebælge.

Under læsning

2. Skyg Nicodemus kapitlerne igennem og tilføj ham til persongalleriet. Du kan også hente oplysninger fra kapitel 7.

Efter læsning

3. Beskriv fangehullet. Brug Tillægsord. Brug dine sanser.
4. Hvorfor kalder vagten Nico for et monster?
5. Fortæl Nicos historie. Se s. 64-65
6. Hvad er Nico anklaget for?
7. Hvad menes med overskriften til kap. 8: En flaske fred?
8. Tilføj i persongalleriet hvad du yderligere finder ud af om Dina og Drakan i de følgende kapitler.
9. Hvilket forhold har Drakan til dragerne?
10. Hvorfor tror du at Drakan kan se Dina i øjnene?
11. Hvad var det, at Drakan ”skulle bruge” Dina til?

SKAMMERENS DATTER

af Lene Kaaberbøl

Kapitel 10 – 13

Før læsning

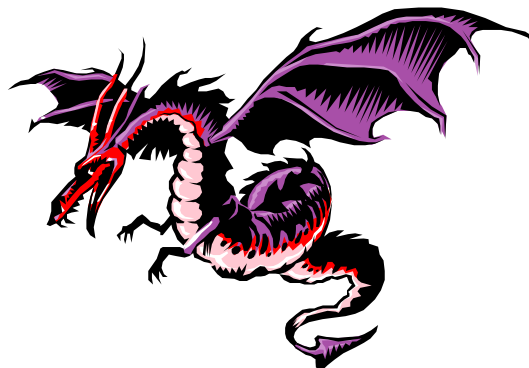
1. Ordkendskab: Tilsodet, alkove, kyse, tiden er knap, fuger, på ret køl, artsfælle, alkymist, ædelmetaller, medgift, vægter, slagbænk, stimulerende, murhage, marskland, hovmester.

Under læsning

2. Se fx i kap. 10 og 11. Hvornår opfører Dina sig som et barn, og hvornår opfører hun sig som en voksen?

Efter læsning

3. tilføj Dama Lizea til persongalleriet (prøv i øvrigt at slå Lizard op i en ordbog – hvad betyder det?)
4. Beskriv eller tegn dragegården. Se s. 85 og frem.
5. Hvad hedder drage på latin? Hvad får ordet dig til at tænke på?
6. Find episoden hvor Dina og Nico forsøger at krydse Dragegården. Fortæl historien fra Nicos synsvinkel som et dagbogsnotat
7. Tilføj Mester Maunus til persongalleriet
8. Se s. 101: ”Det har noget med respekt at gøre”. Hvad er forskellen på at have respekt for nogen og på at være bange for nogen?
9. hvorfor tror du, at Drakan kan se Dina i øjnene, når *han* har begået mordene?

SKAMMERENS DATTER

af Lene Kaaberbøl

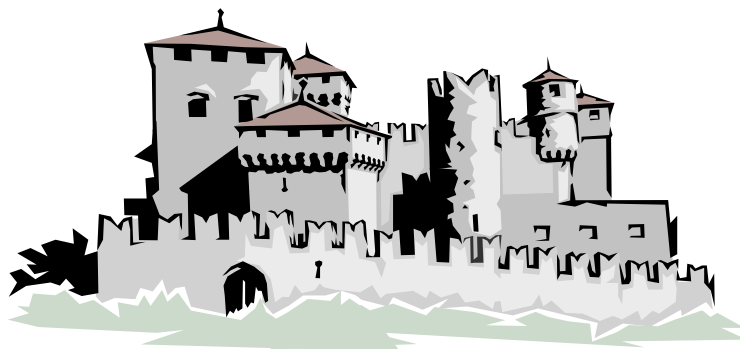
Kapitel 14

Før læsning

1. Ordkendskab: Hvast, stavrede, anseelse og stand, bødker, spån, cider,

Efter læsning

2. Tegn Dinas vej ud fra Dunark-borgen ind på kortet med fx grønt (se s. 118)
3. Se på kortet over Dunark By. Indtegn vejen til Apoteker-enkens hus.
4. Tegn ”Dragens orden”s mærke. Se s. 132.
5. Forklar udtrykket: *”Når skidt kommer til ære, ved det ikke hvordan det vil være”*. Se s. 133.
6. lav en nyhedsartikel om Dinas flugt.

SKAMMERENS DATTER

af Lene Kaaberbøl

Kapitel 15 og 16

Før læsning

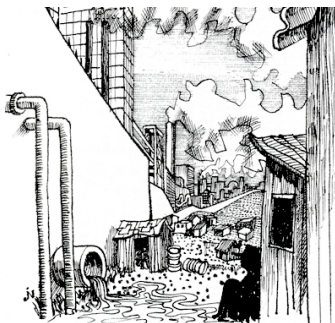
1. Ordkendskab: Klangløs, brynjer, brokade

Under læsning

2. Hvad er Drakans plan?
3. Hvordan bliver Dina genkendt?

Efter læsning

4. Genfortæl Dinas andet møde med Dama Lizea.
5. Tilføj i persongalleriet hvad du yderligere finder ud af om Dama Lizea
6. hvorfor tror du kapitel 16 hedder isdukken?
7. hvad vil Dama Lizea have Dina til at afsløre? Hvilke metoder benytter hun sig af?
8. du er nu indbygger i byen, og du er ikke særlig glad for arrangementet med dragen og skammeren... Skriv et læserbrev til den lokale avis, hvor du giver udtryk for din mening om det.

SKAMMERENS DATTER

af Lene Kaaberbøl

Kapitel 17 og 18

Før læsning

1. Ordkendskab: Skørter, aflukke, skottede, kagleri, kvie, skidtvigtig,

Under læsning

2. Indtegn på dit kort over Dunark Dinas flugt gennem byen til Skidenstad – tegn ruten med blåt.

Efter læsning

1. Tilføj Rosa til persongalleriet. Beskriv også hendes forhold til hendes mor og bror.
2. beskriv Skidenstad
3. Hvor længe tror du, at Dina har været i Dunark nu?
4. Beskriv eller tegn Rosas hjem. Se s. 175.
5. Hvorfor sover Rosa i kærren?
6. Interview Rosa. Stil hende fire spørgsmål, og prøv selv at besvare dem.
7. På s. 180 ser Dina billeder fra Rosas liv og konstaterer, at Rosa ikke har grund til at skamme sig. Hvorfor ikke? Hvorfor skammer Rosa sig alligevel?

SKAMMERENS DATTER

af Lene Kaaberbøl
kapitel 19 - 21

1. Tilføj Våbenmesteren til persongalleriet. Se bla. s. 190.
2. Hvad har fået våbenmesteren til at tvivle på Drakans uskyld?
3. Hvordan har våbenmesteren fundet hen til Apoteker-Enken?
4. Forklar hvilken plan Mester Maunus, Nico og Våbenmesteren har udtænkt, for at befri Dinas mor.
5. Kap. 20 hedder: *Skammer og skamløs*. Hvad vil det sige at være skamløs? Slå evt. op i en ordbog.
6. Hvorfor vælger folk at tro på Drakan i stedet for Skammeren, da Drakan siger at hun er en heks? (se s. 203)
7. Hvordan lykkes det at befri Dinas mor? Fortæl detaljeret om planen med dine egne ord.
8. Se s. 216. Hvad mener Rosa da hun siger: ”Se på mig, så jeg ved jeg tør.”?
9. Hvilke forandringer er der sket for Dina siden historiens begyndelse?
10. Hvilke forandringer er der sket **med** Dina?
11. Skriv Dinas biodigt.

SKAMMERENS DATTER

af Lene Kaaberbøl

Efterarbejde

Indtil nu har du arbejdet meget med analysen af de enkelte kapitler. Nu skal du arbejde med bogen som helhed, og du skal arbejde med fortolkning af bogen. Det vil sige, at du skal forsøge at bestemme blandt andet bogens motiv og tema og du skal prøve at lave en perspektivering.

Fantastiske fortællinger

Genren fantastiske fortællinger dækker mange typer af tekster - måske har du hørt nogle kalde det fantasy - andre kalder det magiske eventyr - og andre igen bruger måske et helt tredje udtryk. Vi kalder det fantastiske fortællinger, og for dem alle gælder, at der i løbet af fortællingen sker noget overnaturligt...

Vi kan dele fantastiske fortællinger op i tre grupper:

1. En verden - den magiske

Her foregår hele handlingen i en magisk verden - der findes ikke en realverden, som den vi lever i. I denne type fortællinger er vi ofte i et univers, der kan minde om middelalderen. Der kan forekomme uhyrer, drager, trolde, kæmper og andre fantastiske væsener. Disse væsener har ofte magiske evner.

2. To verdener - en realverden og den magiske

I denne type fantastiske fortællinger er der to verdener: En realverden, som den vi lever i, og en magisk verden med fantastiske væsener, hvor alt kan ske...

3. En forlængelse af virkeligheden

I den tredje type fantastiske fortællinger begynder vi som regel i en ganske almindelig hverdagsituation. Ind imellem kommer der så overnaturlige elementer ind i teksten. Der sker pludselig mystiske ting, men personerne undrer sig sjældent over de fantastiske indgreb i den ellers helt realistiske verden.

*I en fantastisk fortælling er der nogle tegn i teksten, der viser os, at den er fantastisk. Det kaldes **fantasemer**.*

Fantasemer

Den magiske passage

Den optræder i overgangen mellem realverden og den magiske verden. Det kan være en mur, en dør, en skabslåge eller andet, personerne må gå igennem for at komme ind i den anden verden.

Det magiske objekt

Det kan være et magisk sværd, et flyvende tæppe eller andet magisk, som personerne bruger.

Det magiske sammenstød

Hvis en person fra realverden møder en person fra den magiske verden.

Fantastiske fortællinger drejer sig ofte om modsætningen mellem lyse og mørke kræfter, mellem det gode og det onde, og selv om historien udspiller sig i et overnaturligt univers, kan den ofte fortælle os noget, vi kender fra vores egen hverdag, noget om almenmenneskelige problemer.

Logbog

Under arbejdet med Skammerens datter skal du føre logbog. Logbogen er de gule linjerede sider i din mappe, og her kan du gøre dig tanker om det, du har læst.

Du skal bruge logbogen hver gang du læser i Skammerens datter. Du skal altså læse med en blyant i hånden og notere ned under læsningen. Hvad skal du så notere? Du kan se i de opgaver jeg har lavet til hvert kapitel, hvad jeg vil have, du skal være opmærksom på. Derudover skal du altid:

- Notere det, du undrer dig over - og i fantastiske fortællinger vil det sikkert være en hel del! Skriv de spørgsmål ned, som du vil diskutere med dine klassekammerater. Vi kalder dem forundringsspørgsmål*
- Skriv også, hvis der er nogle vigtige steder, du vil huske. Husk at skrive sidetal og afsnit.*
- Notér, når du kommer til noget overnaturligt - fantasemer osv...*

God fornøjelse med arbejdet!

Martin